

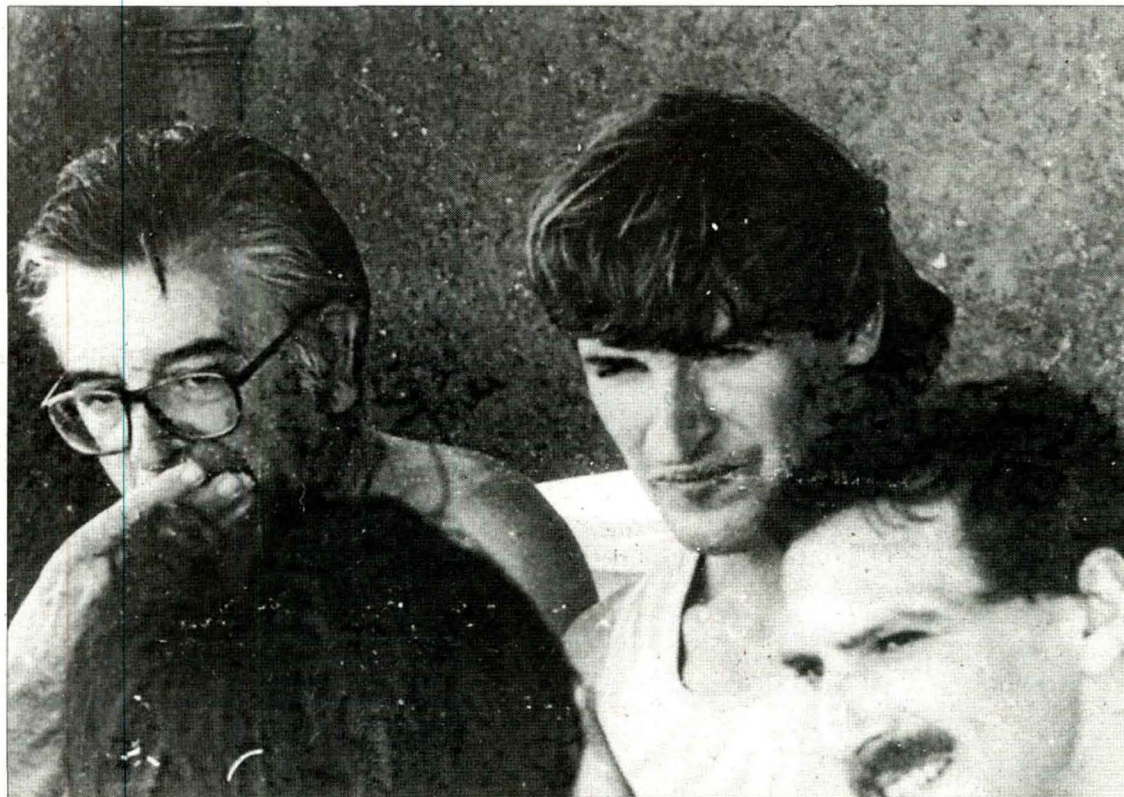
Huntaz eta hartaz

Patxi SALABERRI MUÑOA Hizkuntzalaria

Oraintxe bertan jakin izan dut, Jose Luis. Joan zatazkitu. Zirrara batek astindu dit gorpuzta. Ezinegona hasieran, hotza gero. Eskuak berotu behar izan ditut arkatza hartu ahal izateko, zutaz oroitzeak adiskide ona baitakarkit lehendabizi gogora, baina baita papera eta hizkuntza bera ere. Mundu madarikatu hone-

tan eragiteko premia; euskaraz ahoratzen eta papere-ratzen den premia larria. Hamaika gauza gehiago gogora, gero. Bi hitz baino ez, dena den. Lagun izan zaitugu. Lagun min. Buruz buru ezaugutu aurretik ere, gidari eta maisu zintugun. Bizitza higatzen duen denborak adiskideago eta maisuago bihurtu. Zurekin ikasi dugu euskaraz, eta ikasi koherentziaz; ikasi dugu abe-

rriaz, ikasi lanaz; ikasi dugu duintasunaz eta ikasi apaltasunaz; ikasi dugu gizakiaz eta ikasi -barka, otoi, jolasa- jainkoaz eta deabruaz. Halakotz, botereak infernuetaratu ohi dituen guztien non serviam aldarriaren oihartzun euskalduna izango dugu beti zure irudiaren gainean josia. Ez adiorik, Jose Luis. Besarkada haundi bat.

Ezkerreko irudian, Jose Luis Elkoro, Kristiane Etxaluz, Txillardegia eta Alfonso Etxegarai deportatua Sao Tomen. Eskuinean, Cabo Verden euskal deportatuekin 80ko hamarkadan.

GARA

Txillardegiren konfidentzia

Gaizka ARANGUREN Kazetaria

Zoozko ekainaren 30, igandea. Noingo Batailaren urtemuga zen. Getzeko pilotalekuan ekitaldia egin berria genuen. Nabarralde ekimenaren lehen urteak ziren. Nafarroa, euskaldunon adierazpide historiko, politiko eta instituzionala, lurralde batasunerako eta independentziarako diskurtsoaren erdigunean ezarri beharraz jabetuta geunden.

Pilotalekuko ekitalditik ateratzerakoan Txillardegirengana jo nuen. Ekitaldira etorri izana eskertu eta entzundakoaz bere gogoeta eskatu nion. Hitzez-hitz, zehaztasun osoz haren errana errepikatzea ezinezkoa bazait ere, horrelako zerbait kontatu zidan:

«1958 edo 1959 izango zen. Federicorekin (Krutwig) batera Anacleto Ortuetairengana joan ginen. Igorren zuen baserria. Hark Nafarroaz zioenaren berri bagenuen, baina lehen eskutik jaso nahi genuen. 'Nafarroa', euskaldun guztien bilgune politikoa.... Ulertu, ulertu genuen, baina diskurtso harendako beranduegi zela pentsatu ere bai. 'Euskadi' indartsu zegoen eta horri heldu genion. Argi dago tronpatu ginela».

ETA sortzeko garaian erakunde hark ukan behar zuen oinarrizko diskurtsoaz ziharduela ulertu nion.

Kostaldekoko ez garenok bederen, badakigu BRANKA sendo batek zenbaterainoko garrantzia duen.

Mila esker, Txillardegia. Euskaldun bizirauteko Nafar Estatu zor dizugu.

Chapeau, Txillar

Laura MINTEGI Idazlea

Chapeau Txillar" titulu zeraman zutabea idatzi nuen 1989an Txillar zoriontzeko. EHUK Jose Luis Pinillos honoris causa izendatu zuen eta Txillar, ikasle andanarekin batera, aretoan sartu zen «honoris fatxa» zeraman pankartaz, bonba fetidoaz eta «kanpora» ohi-katuz. El País egunkariaren arabera «Un grupo radical revienta el doctorado 'honoris causa' de Pinillos en el País Vasco. Álvarez Emparantza, senador de HB y filólogo, encabezó a los boicoteadores». Ordurako 60 urte zituen, senataria zen, idazlea eta linguista ezaguna. Lankide gehienak bulegoetan gelditu ziren bitartean, berak egin zuen kontzientziak eskatzen ziona. Halakoxea zen bera, esaneko eta hurbileko. Oso-oso.

Txipi Ormaetxeak maitasun handiz koordinatu zuen "Txillardegia lagun giroan" liburu ederrean azaldu nuena ez dut berriz aipatuko, (http://www.buruxkak.org/liburuak_ikusi/1950/txillardegia_lagun_giroan.html), ezta nola ezagutu nuen Txillar, UEU Ustaritzen egiten zen garaian eta ETAREN bilerak txintxeta bätetik eskegitako paper zatiaz edozein hormatan iragartzen zirenean.

Gaur idazle konprometitua ekarri nahi nuke gogora, intelektual kontsekuentea. Ur Apalategik "Literatura eta Iraultza" mahai-inguru antolatu zuen 2004an Txillar omentzeko eta Iban Zaldia, Juanjo Olasagarre eta hirurok jarri gintuen mintzo. Jendartearen Txillar zegoen, Joxeaustin Arrietaren ondoan. Ez dakit orduko hartan asmatu nuen adierazten zenbat irakatsi digun idazleoi. Gaur berretsi nahi nuke nire eskerrona berarengandik ikasi genuelako literatura iraultzailea ez dela nobela komandoz eta militantez betetzen duena, baizik eta apostu literario berritzaile eta ausartak egiten dituen. Berak erakutsi zigun arriskuak hartzen eta ezer ez ematen jakintzat, erratu arren. *Merci*, Txillar, eta musu bat.